

Jørgen Steen Jensen: *Numismatisk opslagsbog*. (Nyt nordisk Forlag – Arnold Busck, 1974). 156 s.

Som titlen angiver, er dette et lille møntleksikon, nærmere bestemt en vejledning i møntvæsenets historie fra vikingetiden til vor tid. Hovedvægten er lagt på Skandinavien, men bogen omfatter i øvrigt Europa og den vestlige halvkugle.

Forfatteren, der er museumsinspektør på Den kongelige Mønt- og Medaillesamling, siger i sit forord, at bogen langt fra er udtømmende og ikke noget egentlig videnskabeligt værk. Den er beregnet for de mange møntsamlere og historisk interesse-rede.

Bogen er opbygget som et rent leksikon med korte artikler, der ofte afsluttes med litteraturhenvisninger – og her ligger nok dens største værdi for faghistorikeren. Stikordene går på tekniske forhold: udmøntningssteder, fagbegreber, møntnavne o. s. v. Men også de mere dagligdags betegnelser for mønter som eksempelvis sildeflas og degnelus møder læseren. Bogens bredde fremgår af, at også spillemønter og poletter er medtaget. Endelig rummer den også korte biografier af betydelige numismatikere – i et noget tilfældigt udvalg.

Bogen er udstyret med talrige fotografiske gengivelser af mønter, men desværre er ikke alle billeder lige klare, en del endog så mørke eller lyse, at alle detaljer ganske forsvinder. Men man kan jo ikke få alt for 38,50 kr.

Henrik Fode

Gunnar Sandfeld: *Erindring og udforskning. Bidrag til en metodisk vejledning for lokalhistorikere*. (Historisk topografisk Selskab for Søllerød Kommune, 1974). 69 s.

Gunnar Sandfelds lille bog, der bygger på et rigt forfatterskabs eksempler, er et særtryk af Søllerødbogen 1973. Undertitlen angiver målet med bogen: en metodisk vejledning for lokalhistorikeren. Hertil må den siges at være særdeles velegnet på trods af, at de anvendte eksempler er hentet fra Søllerød og nærmeste omegn. Bogen vil sikkert med udbytte kunne danne grundlag for lokalhistoriske studiekredse, hvis deltagere kunne aktiviseres ved at fremdrage eksempler fra lokalt materiale.

Sandfeld opridser en arbejdsproces for udarbejdelsen af et lokalhistorisk arbejde, og herunder gives gode råd til processens forskellige trin. Undervejs modtager læseren advarsler, og som den gode pædagog, forfatteren er, påviser han, at sådanne ikke kan gives for ofte. Særlig ypperlig er forfatterens gennemgang af faldgruberne i billedstof i videste betydning: postkort, fotografier, malerier og landkort; gode billedeksempler gør, at læseren med stor fornøjelse kan følge forfatteren.

Henrik Fode

Hans H. Worsøe: *Slægtshistorie, en vejledning*. (Dansk historisk Fællesforenings Håndbøger 1973). 103 s.

I årene 1962–69 afholdtes på Køng Folkehøjskole slægtshistoriske sommerkurser under ledelse af arkivar Hans H. Worsøe. Til disse kurser udarbejdede Worsøe en »Grundbog i Slægtshistorie«, der blev en stor succes. Den kom i fem oplag og blev benyttet ved de aftenkurser, der i stadig voksende antal af AOF, FOF o. a. er sat i gang over hele landet.

I sin sjette udgave er bogen nu, revideret og noget udvidet, blevet indlemmet i DHF's håndbogsserie.

At Worsøe ikke har haft til hensigt at lave en forbedret »Fabritius og Hatt« (Albert Fabritius og Harald Hatt: Håndbog i Slægtsforskning (1943 og 1963)) vedgår han i sin indledning – men nok et alternativ. Og det har han gjort ret i. »Fabritius og Hatt« er i virkeligheden ikke for begyndere. Først når en slægtsinteresseret har gjort adskillige erfaringer, vil han eller hun få virkelig glæde af den større og mere detaljerede bog.

Worsøes bog er egentlig bedst i den første halvdel, hvor han præsenterer de slægtshistoriske systemer (de forskellige tavleformer), og hvor han giver ideer til irdsamling af, hvad han kalder »materiale i familiens eje«. I afsnittene om slægtshistorien på biblioteker og arkiver må han flere gange stoppe op og henvise til specialværker og -registraturer. Begynderens behov er dog rigt dækket, og han har for arkivernes vedkommende på den beskedne plads virkelig haft held til at gøre det klart, hvilke oplysninger der kan forventes i de mangeartede fonds. Et par småting er ved gennemlæsningen faldet i øjnene: S. 16 skrives, at kvinder ved nummerering med anebryk får ulige slutnummer – »ligesom kvinder har ved CPR-nummerering«. Det sidste er ikke rigtigt. S. 46 står der, at Dansk biografisk Håndleksikon (afslutningsåret 1936 er kun en trykfejl; det rigtige, 1926, findes i litteraturfortegnelsen) ikke tilnærmelsesvis er så udtømmende som Dansk biografisk Leksikon. Det er naturligvis korrekt; men der kunne have været grund til at pege på, at det lille trebindsværk i mangfoldige tilfælde har flere henvisninger end det store.

I »Fabritius og Hatt«s reviderede udgave fra 1963 er udeladt et afsnit om slægtsforskning uden for landets grænser. Det har Worsøe her rådet bod på med et lille afsnit, hvori der især er lagt vægt på henvisninger til formålstjenlige værker.

Bogens karakter af værktøj understreges af en liste over latinske ord, især i kirkebøger, en timeplan til aftenkolekursus, en fortrinlig litteraturoversigt og et stikordsregister. Den vil fortsat være en nøglebog ved aftenkolekurser, hvor man i tilslutning til den kan præsentere dele af det opgivne materiale. Men det sidste er også nødvendigt – hvoraf følger, at »selvstuderende« ikke kommer langt uden biblioteks- og arkivtalent. Men det gør de heller ikke med »Fabritius og Hatt«.

Finn H. Lauridsen

Friedrich Jessen: *Kirche im Grenzland* (Heimatliche Arbeitsgemeinschaft Nordschleswig, 1973).

I anledning af, at de tyske frimenigheder i Nordslesvig i 1973 havde bestået i 50 år, har menighedernes førstestyrer gennem mange år, Friedrich Jessen, skrevet en bog om menighedernes historie. Første tredjedel af bogen handler dog om de nationale problemer i den sønderjyske kirke siden reformationen. Denne del er en kritisk kommentar til danske fremstillinger af periodens kirkehistorie ud fra mottoet: vi var ikke så slemme, som danskerne har gjort os til, og danskerne var ikke så gode, som de selv tror, og med den metode kommer man ikke ret langt. Efter denne introduktion følger en redegørelse for